

"Eğer desen: Kader bizi böyle bağlamış, hürriyetimizi selbetmiştir. İnbisat ve cevelana müştak olan kalp ve ruh için kadere iman bir ağırlık, bir sıkıntı vermiyor mu?" Buradaki "İnbisat ve cevelana müştak kalp" ile izah eder misiniz?

"Eğer desen: Kader bizi böyle bağlamış, hürriyetimizi selbetmiştir. İnbisat ve cevelana müştak olan kalp ve ruh için kadere iman bir ağırlık, bir sıkıntı vermiyor mu?"

"Elcevap: Kat'a ve asla! Sıkıntı vermediği gibi, nihayetsiz bir hiffet, bir rahatlık ve ravh ve reyhanı veren ve emn ü emânı temin eden bir sürur, bir nur veriyor. Çünkü insan kadere iman etmezse, küçük bir dairede cüz'î bir serbestiyet, muvakkat bir hürriyet içinde dünya kadar ağır bir yükü, biçare ruhun omuzunda taşımaya mecburdur. Çünkü insan bütün kâinatla alakadardır. Nihayetsiz makasid ve metâlibi var. Kudreti, iradesi, hürriyeti milyondan birisine kâfi gelmediği için, çektiği manevi sıkıntı ağırlığı ne kadar müthiş ve muvahhiş olduğu anlaşılır. İşte, kadere iman, bütün o ağırlığı kaderin sefinesine atar, kemal-i rahatla, ruh ve kalbin kemal-i hürriyetiyle kemalatında serbest cevelânına meydan veriyor. Yalnız nefs-i emmârenin cüz'î hürriyetini selbeder ve firavuniyetini ve rububiyetini ve keyfemayeşa hareketini kırar."(1)

İnsanın ihtiyaçları âlemin her tarafına dağılmış, arzuları ebede kadar uzanmıştır. İktidarı ise kıl kadardır ve eli her yere ulaşamaz. Çünkü insan nihayetsiz bir acizlik ve fakirlik içindedir. Arzuları ve ihtiyaçları sınırsız, ama bunları temin edecek gücü ve kudreti hiç derecesindedir. Bu da insana manevi bir sıkıntı ve kâinata karşı bir dilencilik vaziyetini veriyor. İnsan bu sıkıntıdan ve dilencilikten kurtulmak için ya sonsuz bir kudrete ve zenginliğe sahip olacak, ta ki sonsuz arzu ve ihtiyaçlarını karşılasın ya da sonsuz kudret ve zenginlik sahibi olan Allah'a teslim olup ona tevekkül edecek. Bu teslim ve tevekkül, insanın bu ağır yükünü kaldırır ve manen rahatlatır.

Şayet insan iman ile yükünü kader gemisinin üstüne atmaz ise, belki cüz'î bir hürriyet kazanır, lakin kalp ve ruhu cehennemi bir haleti yaşar. Her hadise karşısında titrer ve dehşetli sıkıntılar çeker. Bir yıldızı görse, **"Acaba dünyamıza çarpar mı?"** diye endişeye düşer. Hâlbuki o yıldız kendi başına hareket edemez,

---

kaderin plan ve programı dışına çıkamaz.

Mümin, her şeyin tedbir ve dizgininin Allah'ın kudret elinde olduğunu bildiği için, hiçbir şeyden endişe ve telaş etmez. Mümin bilir ki, Allah bir musibeti alnına yazmış ise, bundan kurtuluş yoktur. Eğer yazılmamış ise, hiçbir güç o musibeti onun başına bela edemez. Bu tevekkül ve düşünce, mümini rahatlatır ve cesur kılar. İşte bu düşünce bir nevi psikolojik yükün, yani hadiseler karşısında endişe ve telaş etmenin tevekkül vasıtası ile kadere atılması demektir.

Ama kâfir, Allah'a ve onun kâinattaki tedbir ve iradesine inanmadığı için, her şeyi tesadüfe veriyor. O zaman başına her an bir iş, bir musibet gelmesi muhtemeldir. Bu yüzden her şeyde bir endişe, bir telaş duyar. Her hadise karşısında korkar ve titrer. **"Acaba bu musibet bana dokunur mu?"** der, hayatı zehir olur. İnkârdan gelen cüzi hürriyete bedel, hadsiz bela ve sıkıntıları çekmeye mecbur olur. Kalbi ve vicdanı sürekli inler ve ızdırap çeker.

Allah'a iman ve tevekkül etmek, bir insanda ne kadar inkişaf ederse, dünyanın sıkıntı ve elemelerinden de o kadar emin ve selametli olur. Zira imanda tevekkül manası hükmediyor. Her şeyin tedbir ve dizgini Allah'ın elinde olduğuna göre, zarar ve menfaat de onun elindedir. İnsan, menfaatin elde edilmesinde yahut zararın definde sadece **kendisine düşen görevi hakkıyla yapacak, ondan sonra Rabbine tevekkül edecektir.**

İşte bu teslimiyet ve tevekkül, insanı bütün zararlı evhamından emin kılar, kalp ve ruha ferahlı bir hürriyet bahşeder. Nefse hürriyet verip, kalp ve ruha pranga vurmamak akıl kârı değildir.

Herkesin her istediğini yapma hürriyeti ve serbestiyeti zahiren nefse hoş gelse de orada terör, kargaşa ve zulüm hâkim olur. Güçlüler zayıfları ezer. Bunu da hiçbir vicdan sahibi kabul edemez. Çünkü bu manada bir hürriyet ancak vahşi hayvanlarda olur.

Bir programa, kanuna ve nizama teslim olma, itaat etme ve onu kabullenme, zahiren nefse ve hissiyata ağır gelse de kalbe ve ruha bir inşirah, huzur ve saadet verir.

İşte kadere iman eden bir insan, hiçbir hadisenin başiboş olmadığını, her şeyin nizam ve intizama tabi olduğunu, plan ve kurala tabi olduğunu, hikmetsiz olmadığını bilir. Ruhunu daraltan, gönlünü inciten bütün hadisatı veya kendini acze düşüren takatinin fevkindeki bütün faaliyetleri sabır ve metanetle karşılar. Her şeyde, rahmet-i ilahiyenin ve hikmet-i rahmaniyeinin izini, özünü, yüzünü müşahede ederek, hadisatın tazyikinden kurtulur. Yükünü sırtında taşıyamaz kader gemisine bırakır rahat-ı kalple hayatını geçirir.

Kadere iman eden bir mümin, aynı plan ve programın ameli ve fiili boyutunu da düşünür. İslamiyet en mükemmel bir din olması hasebi ile insanın bütün **efal,**

---

ahval ve **amalini** kontrol altına alır. Yeme içme adabından devletlerin ve milletlerin münasebetlerine kadar her şeye bir ölçü ve kaide getirir.

İşte fikren olduğu gibi; amelen de bir mümin İslamiyet'in kaide ve kurallarının kaderin tensibi ile ortaya konulduğuna itibar ederse; dünyada ve ukbada hayatını huzur ve saadetle geçirir. İnsan; iman, marifet, ubudiyet, fazilet ve kemalat için yaratıldığından dolayı, fitratının icabını yerine getirmesi, nefsinin süfli arzularını dizginlemesi lazımdır.

Bu da kadere iman ve amel noktasında tabii olmakla mümkündür.

1) bk. [Sözler, Yirmi Altıncı Söz, Üçüncü Mebhas.](#)